

Grondwettelijk Hof

**PERSBERICHT
ARREST 2/2026**

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van de wet die een « beveiligingsmaatregel ter bescherming van de maatschappij » instelt

Bij een wet van 29 februari 2024 wordt een « beveiligingsmaatregel ter bescherming van de maatschappij » ingesteld. Die maatregel is van toepassing op personen die worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van een zekere ernst en die lijden aan een ernstige psychiatrische aandoening die de eigen strafrechtelijke verantwoordelijkheid niet uitsluit en waarvoor geen effectieve behandeling bestaat. De maatregel wordt gelijktijdig met de veroordeling uitgesproken, maar het is pas na afloop van de straf dat een gespecialiseerde rechterlijke instantie beslist of de maatregel effectief moet worden uitgevoerd, rekening houdend met het risico dat de veroordeelde op dat ogenblik nog zou vormen voor de maatschappij.

Het Hof verwerpt het beroep tot vernietiging van die maatregel. Volgens het Hof is de beveiligingsmaatregel geen straf die onderworpen zou zijn aan het beginsel van wettigheid van de straffen. Bovendien zijn de begrippen die in de bestreden wet worden gehanteerd voldoende duidelijk en nauwkeurig, zodat de rechtszekerheid niet wordt geschonden. Het Hof oordeelt eveneens dat de beveiligingsmaatregel een vrijheidsberoving is die gerechtvaardigd is op grond van artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens. Het feit dat het vonnisgerecht een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek moet bevelen om te beoordelen of het opportuun is om al dan niet een beveiligingsmaatregel uit te spreken, schendt, tot slot, het vermoeden van onschuld niet.

1. Context van de zaak

In de bredere context van de hervorming van het Strafwetboek heeft de wetgever op 29 februari 2024 een specifieke wet aangenomen die een beveiligingsmaatregel ter bescherming van de maatschappij instelt.

Die beveiligingsmaatregel kan enkel in uitzonderlijke gevallen worden toegepast op personen die worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van een zekere ernst en die lijden aan een ernstige psychiatrische aandoening (die niet van die aard is dat zij het oordeelsvermogen van de veroordeelde of diens controle over zijn daden tenietdoet) waarvoor er geen effectieve behandeling bestaat. Die ernstige psychiatrische aandoening moet worden aangetoond door een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek met een opname van de betrokkene ter observatie. Dat deskundigenonderzoek kan slechts plaatsvinden indien de betrokkene zich reeds in voorlopige hechtenis bevindt, zodat hij de waarborgen geniet waarin op dat gebied is voorzien.

Het is het vonnisgerecht dat de beveiligingsmaatregel gelijktijdig met de veroordeling uitspreekt. Het is pas op het einde van de uitvoering van de gevangenisstraf en van de

terbeschikkingstelling aan de strafuitvoeringsrechtbank dat een andere rechterlijke instantie, de kamer voor de bescherming van de maatschappij, beslist om de beveiligingsmaatregel al dan niet uit te voeren, op basis van een nieuw deskundigenonderzoek. De maatregel wordt alleen ten uitvoer gelegd indien de veroordeelde geen enkele strafuitvoeringsmodaliteit heeft ondergaan en indien hij nog steeds een ernstig gevaar vormt voor de maatschappij. Zij wordt niet uitgevoerd in een gevangenis, maar in principe in een inrichting of afdeling tot bescherming van de maatschappij of in een forensisch psychiatrisch centrum.

De « Ligue des droits humains » vordert de vernietiging van die wet.

2. Onderzoek door het Hof

2.1. Het wettigheidsbeginsel in strafzaken en het beginsel van rechtszekerheid (B.7-B.15)

De verzoekende partij voert aan dat de beveiligingsmaatregel een straf is, waardoor zij onderworpen is aan het wettigheidsbeginsel in strafzaken. Volgens haar hanteert de bestreden wet vage begrippen, hetgeen strijdig is met dat beginsel, alsook met het rechtszekerheidsbeginsel.

Volgens het Hof, dat naar verschillende arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens verwijst, **is de bestreden beveiligingsmaatregel geen straf**. Hoewel **de beveiligingsmaatregel** door het vonnisgerecht wordt uitgesproken op hetzelfde tijdstip als de veroordeling tot een hoofdgevangenisstraf en enkel kan worden opgelegd naar aanleiding van een veroordeling voor een misdrijf, **heeft hij niet tot doel het gepleegde misdrijf te bestraffen, maar de maatschappij te beschermen** tegen personen met een ernstige psychiatrische aandoening die niet behandelbaar is, waarbij hen een adequate behandeling wordt gewaarborgd, in een aangepaste beveiligde zorgomgeving. Bovendien gebeurt de effectieve uitvoering van de beveiligingsmaatregel niet automatisch : daartoe moet worden beslist door de kamer voor de bescherming van de maatschappij, een andere rechterlijke instantie dan het vonnisgerecht. Die rechterlijke instantie neemt niet de feiten in aanmerking die ten grondslag liggen aan de veroordeling, maar wel de ernstige psychiatrische aandoening waaraan de betrokkene lijdt, het gevaar dat hij vormt voor de maatschappij en de noodzaak van een gespecialiseerde begeleiding die de betrokkene de nodige structuur en houvast kan bieden. Vervolgens mag de beveiligingsmaatregel niet worden uitgevoerd in de psychiatrische afdeling van een gevangenis, noch in een strafhuis of een arresthuis. Tot slot moet die maatregel worden opgeheven indien de veroordeelde niet langer aan een ernstige psychiatrische aandoening lijdt, zodat redelijkerwijs niet meer te vrezen valt dat hij een nieuw ernstig misdrijf zal plegen.

Het Hof oordeelt daarnaast dat **de begrippen die de bestreden wet hanteert** – waaronder dat van « ernstige psychiatrische aandoening [...] waarvoor vooralsnog geen voldoende effectieve behandeling bestaat, en die niet van die aard is dat zij het oordeelsvermogen [van de veroordeelde] of [diens] controle over zijn daden [tenietdoet] » – **voldoende duidelijk en nauwkeurig zijn**, rekening houdend met de uiteenlopende situaties die zich in werkelijkheid kunnen voordoen en met de mogelijke ontwikkelingen van de geneeskunde.

Het Hof oordeelt bijgevolg dat de kritiek van de verzoekende partij niet gegrond is.

2.2. De individuele vrijheid (B.16-B.23)

De verzoekende partij voert aan dat de bestreden beveiligingsmaatregel een ongerechtvaardigde vrijheidsberoving is, die strijdig is met artikel 5 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens (EVRM).

Het Hof wijst erop dat de vrijheidsberoving van een persoon met een geestesstoornis in overeenstemming is met artikel 5, lid 1, e), van het EVRM (rechtmatige gevangenhouding van « geesteszieken ») indien : (1) wordt aangetoond, op basis van een objectieve medische expertise, dat de geestesstoornis reëel en permanent is; (2) die stoornis voldoende ernstig is om de vrijheidsberoving te rechtvaardigen en (3) de vrijheidsberoving wordt beëindigd wanneer de geestestoestand van de betrokkene voldoende is gestabiliseerd. Volgens het Europees Hof voor de Rechten van de Mens is de plaatsing van een persoon met een geestesstoornis zonder dat er noodzakelijkerwijs zicht is op een medische behandeling, mogelijk op voorwaarde dat de maatregel afdoende gerechtvaardigd is door de ernst van de gezondheidstoestand van de betrokkene, om diens eigen bescherming of de bescherming van anderen te waarborgen.

Het Hof oordeelt dat de beveiligingsmaatregel aan de drie voormelde voorwaarden voldoet en dat hij dus gerechtvaardigd is op grond van artikel 5, lid 1, e), van het EVRM. Het Hof verwerpt bijgevolg de kritiek van de verzoekende partij, maar het verduidelijkt wel de interpretatie van de bepaling die de definitieve opheffing van de beveiligingsmaatregel regelt.

2.3. Het vermoeden van onschuld (B.24-B.27)

De verzoekende partij voert ten slotte aan dat de bepaling van de bestreden wet die betrekking heeft op de beslissing van het vonnisgerecht om een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek te bevelen, het vermoeden van onschuld schendt. Volgens de verzoekende partij impliceert die beslissing een oordeel over de schuld van de betrokkene.

Het Hof verwerpt die kritiek. Volgens het Hof houdt het opleggen van een forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek geen voorbarige verklaring in over de schuld van de betrokkene, maar is zij een maatregel die noodzakelijk is om te beoordelen of het opportuun is om de beveiligingsmaatregel al dan niet uit te spreken. Door het opleggen van een dergelijk onderzoek, bij een gemotiveerde beslissing en na de partijen te hebben gehoord, loopt het vonnisgerecht niet vooruit op een eventuele veroordeling van de betrokkene, maar is zij enkel bedoeld om het vonnisgerecht te informeren en te helpen om de meest passende beslissing te nemen.

3. Besluit

Het Hof verwerpt het beroep, rekening houdend met bepaalde preciseringen over het forensisch psychiatrisch deskundigenonderzoek en over de voorwaarden met betrekking tot de opheffing van de beveiligingsmaatregel.

Het Grondwettelijk Hof is het rechtscollege dat waakt over de inachtneming van de Grondwet door de verschillende wetgevers in België. Het Hof kan wetten, decreten en ordonnances vernietigen, ongrondwettig verklaren en schorsen wegens schending van een fundamenteel grondrecht of een bevoegdheidverdelende regel.

Dit persbericht, opgesteld door de cel « media » van het Hof, bindt het Grondwettelijk Hof niet. De [tekst van het arrest](#) is te vinden op de webstek van het Grondwettelijk Hof.

Contactpersonen voor de pers : [Frank Meersschart](#) | 0475/325.218 | [Tim Souverijns](#) | 02/500.12.21 | [Thomas Leys](#) | 02/500.12.60

